

WYMOGI DO EGZAMINU KIERUNKOWEGO Z DYSCYPLINY JĘZYKOZNAWSTWO DLA DOKTORANTÓW SZKOŁY DOKTORSKIEJ

1. Zgodnie z Regulaminem Szkoły Doktorskiej (§ 9 ust. 5) doktorant zobowiązany jest do złożenia egzaminu kierunkowego przed upływem VI semestru.
2. Egzamin kierunkowy nie jest wliczany do rozliczenia w ramach roku akademickiego.
3. Chęć przystąpienia do egzaminu kierunkowego doktorant winien zgłosić nie później niż na pół roku przed terminem złożenia egzaminu.
4. Egzamin odbywa się przed komisją powołaną przez Radę Dyscypliny.

LITERATURA OGÓLNA

1. I. Bobrowski, *Zaproszenie do językoznawstwa*, Kraków 1998
2. R. Bod, *Historia humanistyki. Zapomniane nauki*, Warszawa 2013, s. 30-39; 110-121, 243-261, 366-389
3. O. Ducrot, M. Schaeffer, *Nouveau dictionnaire encyclopédique des sciences du langage*, Paris 1995
4. J. Fisiak, *Wstęp do współczesnych teorii lingwistycznych*, wyd. 3, Warszawa 1985
5. A. Furdal, *Językoznawstwo otwarte*, wyd. 3, Wrocław 2000
6. F. Grucza, *Zagadnienia metalingwistyki. Lingwistyka - jej przedmiot, lingwistyka stosowana*, Warszawa 1983, s. 17-136
7. R. Grzegorzczakowa, *Wstęp do językoznawstwa*, Warszawa 2007
8. K. Handke, E. Rzetelska-Feleszko, *Przewodnik po językoznawstwie polskim*, Wrocław 1977
9. A. Heinz, *Dzieje językoznawstwa w zarysie*, Warszawa 1978
10. *Języki indoeuropejskie*, red. L. Bednarczuk, t. 1-2, Warszawa 1986-1988
11. J. Lyons, *Wstęp do językoznawstwa*, Warszawa 1975
12. E. Łuczyński, J. Maćkiewicz, *Językoznawstwo ogólne. Wybrane zagadnienia*, Gdańsk 2005
13. Majewicz, *Języki świata i ich klasyfikowanie*, Warszawa 1989
14. J. Mazurkiewicz-Sokołowska, *Lingwistyka mentalna w zarysie. O zdolności językowej w ujęciu integrującym*, Kraków 2010
15. T. Milewski, *Językoznawstwo*, Warszawa 1975
16. M.-A. Paveau, G.-E. Sarfati, *Wielkie teorie językoznawcze. Od językoznawstwa historyczno-porównawczego do pragmatyki*, Kraków 2009
17. K. Polański (red.), *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, wyd. 2., Wrocław 1999
18. F. de Saussure, *Kurs językoznawstwa ogólnego*, Warszawa 1991
19. P. Stalmaszczyk (red.) *Metodologie językoznawstwa. Od genu języka do dyskursu*, Łódź 2011

LITERATURA DO WYBORU

W drodze konsultacji pomiędzy promotorem a komisją egzaminacyjną doktoranta obowiązuje znajomość tej części poniżej wykazanej literatury, która odpowiada ogólnemu profilowi tematycznemu rozprawy.

1. *Antropologia słowa. Zagadnienia i wybór tekstów*, opr. G. Godlewski, A. Mencwel, R. Sulima, wstęp i red. G. Godlewski, Warszawa 2003

2. J. Anusiewicz, *Lingwistyka kulturowa. Zarys problematyki*, Wrocław 1994
3. A. Awdiejew (red.), *Gramatyka komunikacyjna*, Warszawa-Kraków 1999
4. J. L. Austin, *Mówienie i poznanie*, Warszawa 1993
5. J. Bartmiński (red.), *Współczesny język polski*, Lublin 2001
6. J. Bartmiński, *Stereotypy mieszkają w języku. Studia etnolingwistyczne*, Lublin 2009
7. J. Bartmiński et. al. (red.), *Etyka słowa. Wybór opracowań I*, Lublin 2017
8. J. Bartmiński, S. Niebrzegowska-Bartmińska, *Tekstologia*, Warszawa 2009
9. S. Bąba, *Frazeologia polska. Studia i szkice*, Poznań 2009
10. R.-A de Beaugrande, W. U. Dressler, *Wstęp do lingwistyki tekstu*, Warszawa 1990
11. Z. Bokszański, A. Piotrowski, M. Ziółkowski, *Socjologia języka*, Warszawa 1977
12. B. Bokus, G. W. Shugar (red.), *Psychologia języka dziecka*, Gdańsk 2007
13. M. Bugajski, *Językoznawstwo normatywne*, Warszawa 1993
14. W. Chlebda, *Elementy frazematyki. Wprowadzenie do frazeologii nadawcy*, Łask 2003
15. T. A. van Dijk (red.), *Dyskurs jako struktura i proces*, Warszawa 2001
16. T. Dobrzyńska, *Tekst. Próba syntezy*, Warszawa 1993
17. O. Ducrot, *Zarys polifonicznej teorii wypowiedzania* „*Pamiętnik Literacki*” LXXX, 1989, z. 3, s. 257-303
18. A. Duszak et al. (red.), *Korpusy w angielsko-polskim językoznawstwie kontrastywnym teoria i praktyka*, Kraków 2005
19. *Encyclopédie Grammaticale du Français* (online) <http://encyclogram.fr/util/liste.php>
20. C. Fuchs, P. Le Goffic, *Initiations aux problèmes des linguistiques contemporaines*, Paris 1985
21. S. Gajda (red.) *Przewodnik po stylistyce polskiej*, Opole 1995.
22. S. Grabias, *Język, poznanie, interakcja*, [w:] T. Woźniak, A. Domagała (red.), *Język. Interakcja. Zaburzenia mowy*, Lublin 2007, s. 355-377
23. S. Grabias, *Język w zachowaniach społecznych. Podstawy socjolingwistyki i logopedii*, wyd. 4, Lublin 2019
24. R. Jakobson, *O językoznawczych aspektach przekładu*, [w:] R. Jakobson, *W poszukiwaniu istoty języka I. Wybór pism*, Warszawa 1989, s. 372-381
25. *Język a kultura, t. I*, red. J. Anusiewicz, J. Bartmiński, Wrocław 1991 (oraz pozostałe tomy serii *Język a Kultura*)
26. *Językowy obraz świata*, red. J. Bartmiński, Lublin 1990
27. K. Kaczorowska-Bray, S. Milewski, M. Michalik, *Starość. Jak ją widzi logopedia*, Gdańsk 2020
28. R. Kalisz, *Pragmatyka językowa*, Gdańsk 1993
29. S. Karolak, *Składnia francuska o podstawach semantycznych, t. I*, Kraków 2007, s. 33-54
30. I. Kurcz, *Psychologiczne podstawy języka i komunikacji*, Warszawa 2005
31. I. Kurcz (red.), *Psychologiczne aspekty dwujęzyczności*. Gdańsk 2007
32. I. Kurcz, H. Okuniewska (red.), *Język jako przedmiot badań psychologicznych. Psycholingwistyka ogólna i neurolingwistyka*, Warszawa 2011
33. B. Lewandowska-Tomaszczyk (red.), *Podstawy językoznawstwa komputerowego*, Łódź 2005
34. P. H. Lewiński, *Retoryka reklamy*, Wrocław 2008
35. J. Lyons, *Semantyka 1-2*, Warszawa 1984-1989
36. E. Łuczyński, *Miejsce języka ludzi starszych wśród odmian współczesnej polszczyzny*, [w:] W. Tłokiński, S. Milewski, K. Kaczorowska-Bray (red.), *Gerontologopedia*, Gdańsk 2018, s. 108-138
37. M. Marcjanik, *Grzeczność w komunikacji językowej*, Warszawa 2007
38. T. McEnery, A. Wilson, A., *Corpus Linguistics: An Introduction. 2nd Edition*, Edinburgh 2001.
39. P. Mecner, *Elementy gramatyki umysłu*, Kraków 2005, s. 12-80
40. *O języku religijnym. Zagadnienia wybrane*, red. M. Karpluk, J. Sambor, Lublin 1988
41. K. Ożóg, *Polszczyzna przełomu XX i XXI wieku. Wybrane zagadnienia*, Rzeszów 2004

42. T. Piotrowski, *Zrozumieć leksykografię*, Warszawa 2002
43. W. Pisarek, *Nowa retoryka dziennikarska*, Kraków 2002
44. J. Puzynina, *Język wartości*, Warszawa 1992
45. H. Reichenbach, *Elements of symbolic logic*. — New York : Free Press 1947 (polska wersja [w:] J. Pelc (red.), *Logika i język. Składnia z semiotyki logicznej*. Warszawa 1967, s. 132-148)
46. E. Rzetelska-Feleszko (red), *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, Warszawa-Kraków 1998
47. J. Sambor, *Słowa i liczby: zagadnienia językoznawstwa statystycznego*, Wrocław 1972
48. E. Sapir, *Kultura, język, osobowość*, Warszawa 1978
49. J. R. Searle, *Czynności mowy. Rozważania o filozofii języka*, Warszawa 1987
50. B. Skowronek, *Mediolingwistyka. Wprowadzenie*, Kraków 2013
51. E. Tabakowska, *Kognitywne podstawy języka i językoznawstwa*, Kraków 2001
52. E. Tabakowska, *Gramatyka i obrazowanie. Wprowadzenie do językoznawstwa kognitywnego*, Kraków 1995
53. B. Walczak, *Przegląd kryteriów poprawności językowej*, „Poradnik Językowy” 1995, zesz. 9-10, s. 1-16
54. Z. Wąsik, *Semiotyczny paradygmat językoznawstwa*, Wrocław 1987
55. A. Wierzbicka, *Gemy mowy*, [w:] *Tekst i zdanie. Zbiór studiów*, red. T. Dobrzyńska i E. Janus, Wrocław 1983, s. 125-137
56. A. Wilkoń, *Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny*, Katowice 2000.
57. A. Wilkoń, *Spójność i struktura tekstu*, Kraków 2002, s. 13-105
58. T. Woźniak, *Językoznawstwo w świetle logopedii*, [w:] J. Panasiuk, T. Woźniak (red.), *Język. Człowiek. Społeczeństwo*. Lublin 2013, s. 841-859
59. P. Żywiczyński, S. Wacewicz, *Ewolucja języka. W stronę hipotez gesturalnych*, Toruń 2015

ZAGADNIENIA WĘZŁOWE

W uzgodnieniu pomiędzy komisją egzaminacyjną a promotorem doktoranta obowiązuje wybór i znajomość tych spośród wykazanych poniżej zagadnień, które w sposób ogólny odpowiadają tematyce rozprawy.

1. Zainteresowania i refleksja nad językiem od starożytności do XIX wieku.
2. Prądy naukowe inspirujące rozwój lingwistyki w XIX w.: biologizm, ewolucjonizm i psychologizm.
3. Powstanie językoznawstwa naukowego; przedmiot i zadania językoznawstwa; językoznawstwo jako dyscyplina humanistyczna.
4. Lingwistyka w relacji do innych nauk.
5. Teoria języka w ujęciu W. von Humboldta.
6. Szkoła młodogramatyczna - twórcy i poglądy.
7. Szkoła kazańska i wybitni językoznawcy polscy.
8. Lingwistyka strukturalna w XX w. w Europie (szkoły: genewska, praska, kopenhaska, teoria J. Kuryłowicza).
9. Strukturalizm amerykański - twórcy i założenia.
10. Koncepcja lingwistyczna w ujęciu N. Chomsky'ego.
11. Kognitywizm w lingwistyce. Założenia, nurty, metody.
12. Problemy związane z pochodzeniem języka. Język ludzki a kody w świecie zwierząt. Hipoteza protojęzyka. Powstanie języka a ewolucja gatunków.
13. Geografia lingwistyczna, języki mieszane i sztuczne.
14. Prasłowiańska wspólnota językowa, koncepcje etnogenezy Słowian.
15. Język jak system. Opozycja langue - parole. Teorie znaku.
16. Komunikacja ustna i pisana. Język i pismo w historii człowieka.
17. Relacje między lingwistyką a filozofią

18. Jednostki języka - wyraz, zdanie, tekst. Pojęcie wypowiedzi, tekstu, dyskursu.
19. Budowa systemu językowego - podsystem fonologiczny, morfologiczny, składniowy.
20. Modele komunikacji i funkcji językowych (K. Bühlera, R. Jakobsona, S. Halla).
21. Podstawowe typy komunikacji. Kody niewerbalne.
22. System leksykalny - klasyfikacja leksemów; relacje semantyczne pomiędzy leksemami.
23. Kategorie gramatyczne werbalne i nominalne.
24. System nominacyjny języka - nazwa własna a nazwa pospolita.
25. Podstawy lingwistyki tekstu (typy spójności tekstu, aktualne rozczłonkowanie zdania, typy tematyzacji, wyznaczniki delimitacji, rama metatekstowa).
26. Lingwistyka kontrastywna (konfrontatywna). Założenia i praktyka.
27. Językoznawstwo korpusowe. Założenia i metody badań.
28. Językoznawstwo statystyczne. Założenia, teoria, metody.
29. Gatunki (genry) mowy (wg M. Bachtina, S. Gajdy, A. Wierzbickiej).
30. Dyskurs. Krytyczna analiza dyskursu. Dyskurs jako klucz do konstrukcji życia społecznego. Kompetencja komunikacyjna.
31. Podstawy pragmatyki językoznawczej (ujęcie Ch. Morrisa i J. L. Austina).
32. Teoria aktów mowy J. L. Austina. Konstatacje i performatywy. Składniki aktu mowy.
33. Klasyfikacja aktów mowy wg J. Searle'a.
34. Zasada kooperacji P. Grice'a. Maksymy konwersacyjne, wnioskowanie pragmatyczne.
35. Etykieta językowa. Historia, tradycja, przemiany.
36. Język i jego odmiany - regionalne, socjalne, funkcjonalne.
37. Język a kultura. Założenia, problemy i kierunki badań.
38. Koncepcja językowego obrazu świata.
39. Dialekty polskie - zasięg, charakterystyka, przemiany.
40. Socjolingwistyka. Społeczne uwarunkowania języka.
41. Psycholingwistyka jako subdyscyplina badawcza.
42. Etnolingwistyka i antropologia językoznawcza.
43. Neurolingwistyczne podstawy badań nad językiem.
44. Teolingwistyka. Język w przestrzeni religijnej.
45. Glottodydaktyka. Badania nad procesem przyswajania, nauczania i uczenia się języków obcych.
46. Onomastyka jako subdyscyplina językoznawcza. Dziedziny badań.
47. Frazeologia i frazematyka - badania nad konwencjonalnymi jednostkami języka.
48. Leksykologia i leksykografia.
49. Stylistyka językoznawcza. Założenia i metody opisu.
50. Teksty specjalistyczne jako obiekt badań językoznawczych.
51. Przekład a język. Językoznawcze problemy translatoryki.
52. Kontakty międzyjęzykowe. Rodzaje i uwarunkowania zapożyczeń językowych.
53. Kultura języka i etyka słowa (aksjolingwistyka).
54. Język a media. Mediolingwistyka - subdyscyplina językoznawcza zajmująca się językowym wymiarem komunikacji medialnej.
55. Językoznawstwo normatywne jako gałąź lingwistyki stosowanej.
56. Biolingwistyka - między onto - i filogenezą, zoosemiotyką a endogennymi uwarunkowaniami zaburzeń mowy.
57. Ontogeneza mowy - między koncepcjami natywistycznymi a interakcyjno-poznawczymi.
58. Filogeneza mowy - fakty, stanowiska (ewolucyjne i rewolucyjne), hipotezy.
59. Gerontolingwistyka - mowa ludzi u schyłku życia.
60. Mózgowe mechanizmy komunikacji językowej.
61. Mowa i język na podstawie dysfunkcji ośrodkowego układu nerwowego.
62. Język w przestrzeni Internetu. Postpiśmienność.
63. Język, poznanie, interakcja. Logopedyczna teoria interakcji językowej.
64. Różnice międzykulturowe i komunikacja interpersonalna.
65. Przewidywanie i przetwarzanie języków przez osoby dwu- i wielojęzyczne.

66. Dwu- i wielojęzyczność - definiowanie, rodzaje, strategie przyswajanie drugiego języka, interferencje językowe; psycho- i neurolingwistyczna perspektywa oglądu zjawisk.
67. Retoryczne podłoże współczesnej komunikacji językowej.
68. Propaganda. Użycie języka jako instrumentu władzy.
69. Perswazja a reklama.